

Sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare
4.sjöstriflj, Karl-Magnus Persson,
4sjostridsflj-42mrojdiv@mil.se

Ert datum
2020-09-23

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare
FIHM, Ida Mattsson, 08-562 816 73,
exp-fihm@mil.se

Vårt föregående datum
2020-10-13

Vår föregående beteckning
FIHM2020-864-4

Föreläggande om försiktighetsmått avseende undervattenssprängning v048 i sprängområde 8, Bjurshaga, Haninge kommun

Detta beslut ersätter tidigare beslut FIHM2020-864-4.

Beslut

Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) beslutar att förelägga Försvarsmakten, org.nr. 202100-4615, att vidta följande försiktighetsmått vid genomförande av undervattenssprängning i sprängområde 8, Bjurshaga, v048:

1. Om inte annat framgår av nedan angivna försiktighetsmått ska verksamheten utföras i enlighet med anmälan.
2. Inom 4 veckor efter genomförd sprängning ska en rapport som redogör för försiktighetsåtgärder som vidtogs vid övningen, eventuell fiskdöd samt observationer av däggdjur och fåglar inlämnas till FIHM.
3. Innan sändning med aktiv sonar ska detta föregås av så kallad ramp-up¹ eller med en motsvarande form av akustisk varning.
4. Omfattande fiskdöd eller andra avvikelser som bedöms medföra risk för negativ påverkan på naturmiljön ska omgående anmälas till FIHM.

¹ Ramp-up innebär antingen en gradvis ökning av källstyrkan (s.k. soft start) eller sändning med full styrka men med långa pauser emellan sändningarna (s.k. slow start).

(ERA)

Bakgrund

Anmälan om sprängning i vatten inkom till FIHM från 4.sjöstriflj, Försvarsmakten (FM) den 23 september 2020. Anmälan avser totalt 13 st á 105 kg Trotyl, 11 st á 1,5 kg pbxn9 samt 2 st á 17 kg Hexatonol med bottendetonation. Området som ska nyttjas för sprängningen är beläget i Försvarsmaktens fasta sprängområde 8, Bjurshaga i Haninge kommun.

Omfattning i bottenytan är i underlaget angiven som 2176,2 m², vilket är i enlighet med den beräkningsmodell som FM har tagit fram för beräkning av bottenyta i samband med sprängning i vatten. Anmälningspliktig sprängning i vatten får omfatta högst 3000 m² enligt 19 § förordning (1998:1388) om vattenverksamhet. Omfattning i vattenvolym är angiven till 1629,5 m³ vilket är beräknat enligt samma beräkningsmodell som hänvisats till ovan.

Verksamheten är planerad att genomföras mellan den 24 november till den 27 november 2020 och kommer att genomföras dagtid. Syftet med verksamheten är att genomföra röjning av skarp ammunition placerad på botten samt i vattenvolymen. I anmälan har FM angivit att verksamheten är förlagd i en tidsperiod där påverkan är som minst kopplat mot marinbiologisk kalender. Vidare föreligger det enligt anmälan ingen risk för ytgenombrott. Miljöpåverkan bedöms av FM som ringa, vilka även åtagit sig följande försiktighetsmått i samband med sprängningarna.

- Området är valt med stöd av marinbiologisk kalender för att minimera påverkan på havslevande djur.
- Okulär besiktning av området kommer att ske innan varje sprängning för att undvika skada på marint djurliv.
- Innan sprängning kommer sändning med aktiva sonarer utföras i syfte att avhålla eventuellt djurliv.
- Efter verksamhetens avslut kommer en miljörapport inlämnas enligt sedvanlig rutin. Efter sprängningen sker en visuell kontroll av havsytan samt dokumentation av mängd död fisk. Om fler än en laddning eller laddningsserier sprängs så sker det med ca en timmes mellanrum för att kunna observera mängden död fisk. Ekolod och sonar används för att pejla och undvika eventuella fiskstim. Visuell kontroll efter däggdjur sker i området för att kunna avvakta till dess att de avlägsnat sig från området. Om det handlar om bottendetonation så genomförs fotodokumentation av botten före och efter sprängning.

Anmälan remitterades till Länsstyrelsen i Stockholm (Länsstyrelsen) den 28 september 2020. Länsstyrelsen inkom med svar den 8 oktober 2020 där de meddelar att de i anmälan angivna försiktighetsmått bedöms vara ändamålsenliga.

Sveriges fiskares producentorganisation (SFPO) har vid tidigare liknande verksamhet anfört att de önskar information om när övningar med sprängning

äger rum samt att FM i samband med verksamheten ska ta största möjliga hänsyn till fisket. En kopia av detta beslut skickas därför till SFPO.

Den 6 november 2020 inkom FM, genom 3.sjöstridsflj, med kompletterande uppgifter till den anmälda vattenverksamheten. Kompletteringen innebär en utökning av redan anmäld verksamhet med 2 st á 105 kg Trotyl och 2 st á 5 kg PBXN9 med bottendetonation, under samma tid som tidigare anmälts. Som tillägg till redan angivna försiktighetsmått i samband med sprängningen har FM även redogjort för följande kompletterande försiktighetsmått:

- Erhålls kontakt med däggdjur vid okulär besiktning pausas sprängmomentet till dess att däggdjuren har avlägsnat sig från området.
- Ekolod och aktiv sonar används för att pejla och undvika eventuella fiskstim.
- Sändning med aktiv sonar nyttjas i syfte att avhålla eventuellt mariny djurliv. Innan sändning påbörjas ges en akustisk varning (ramp-up procedur).
- I och med att fler än en laddning sprängs så genomförs respektive sprängning med ca en timmes mellanrum. Detta för att kunna observera mängden död fisk.

Vidare innebär kompletteringen en utökning av omfattningen av bottenytan till 200 m², vilket är i enlighet med den beräkningsmodell som FM har tagit fram för beräkning av bottenyta i samband med sprängning i vatten. Omfattning i vattenvolym är angiven till 1629,5 m³ vilket är beräknat enligt samma beräkningsmodell som hänvisats till ovan.

Skäl för beslut

Bedömning

FIHM gör bedömningen att den anmälda sprängningen i vatten är att betrakta som en anmälningspliktig verksamhet enligt 11 kap. 9 a § miljöbalken (1998:808) och 19 § punkt 5 i förordning (1998:1388) om vattenverksamheter och att anmälningsplikten därmed är uppfylld. FIHM gör vidare bedömningen att den komplettering till tidigare anmäld verksamhet, som inkom den 6 november 2020, utgör en marginell utökning av redan prövad verksamhet. Därav har FIHM gjort bedömningen att det inte finns behov av att remittera ärendet på nytt till länsstyrelsen. FIHM anser inte att den kumulativa effekten av den utökade verksamheten är av sådan grad att det finns skäl att ompröva FIHM:s tidigare bedömning i ärendet.

FIHM gör bedömningen att en återrapportering till tillsynsmyndigheten bör ske inom fyra veckor efter genomförd sprängning. Detta i syfte för uppföljning och kontroll av åtgärdens eventuella miljöpåverkan. FIHM vill omgående bli informerad i de fall avvikelser som kan orsaka olägenhet för miljön inträffar. Detta för att vid behov ha möjlighet att agera skyndsamt i rollen som FM:s tillsynsmyndighet.

I syfte att skrämja bort och minska påverkan på djurlivet, framförallt tumlare, ställer FIHM krav på så kallad ramp-up inför sändning med sonar. Ramp-up

innebär antingen en gradvis ökning av källstyrkan (s.k. soft start) eller sändning med full styrka men med långa pauser emellan sändningarna (s.k. slow start). Detta kan ge sälar och tumlare möjlighet att röra sig bort från området innan sändning på full styrka, vilket annars i värsta fall kan orsaka allvarliga hörselskador hos djuret.

Sprängområde 8 (Bjurshaga) har använts för undervattenssprängningar under flertalet år av Försvarmakten med dokumenterat ringa påverkan på miljö och djurliv. FIHM gör vidare bedömningen att sprängområdet i sig är väl valt med hänsyn till att spridning av ljudvågor avskärmas av land och absorberas av mjukbotten vilket gör att övningen får begränsad påverkan.

Under förutsättning att den anmälda verksamheten utförs i enlighet med uppgifterna i anmälan samt följer de försiktighetsmått som meddelas i detta beslut, gör FIHM bedömningen att åtgärden kan ske på ett miljömässigt godtagbart sätt.

Tillämpliga bestämmelser

Detta beslut har fattats med stöd av 2 kap. 4 § miljötillsynsförordningen (2011:13), 11 kap. 9 a § och 26 kap. 21 § miljöbalken (1998:808) samt med hänvisning till 2 kap. 2, 3, 6-7 §§ miljöbalken och 23 § 2a p. förordning (1998:1388) om vattenverksamheter.

Detta beslut är fattat med stöd av FIHM:s delegationsordning, fastställd den 23 mars 2020 (FM2020-1117:2).

Ida Mattsson
miljö- och hälsoskyddsinspektör

Erica Axell
miljö- och hälsoskyddsinspektör

Sändlista

FM

För kännedom

4.sjöstriflj (avsett för Karl-Magnus Persson)

3.sjöstridsflj (avsett för Patrik Mattsson)

Länsstyrelsen i Stockholms län

Sveriges Fiskares Producentorganisation (via peter@sfpo.se)

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till regeringen, men skickas till Försvarsinspektören för hälsa och miljö, 107 85 Stockholm.

Ange vilket beslut som överklagas, vilken ändring som begärs samt vilket stöd som åberopas för ändringsyrkandet. Skrivelsen ska vara undertecknad.

För att överklagandet ska kunna prövas ska det ha inkommit till FIHM inom tre veckor från den dag mottagaren tog del av detta beslut.